

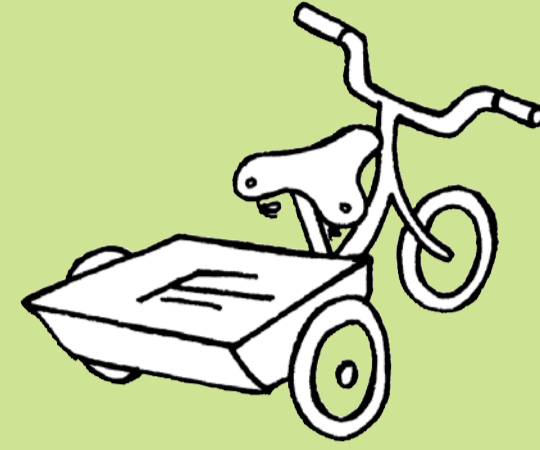
MAANAKONVENSJOVNE

EN:n konvensjovne maanan reaktaj bijre, jallh maahta aaj maanakonvensjovne jiehtedh, jaepien 1989 sjæjsjali. Maanakonvensjovnesne reaktah mah fierhten maana edtja utnedh jih gaajhkesi bijre gieh nuerebe goh 18 jaepien bæeries, gie laantesne årroeminie. Maanakonvensjovnesne lea maana dovne maana jih noere.

Sveerje tjuara darjodh bööremes maam maehdedh guktie dihte mij maanakonvensjovnesne tjaaleme galka saatnan sjidtedh. Vuesiehtimmien gaavhtan tjuara Sveerjen laakh jih njoelkedassh siemedidh dej reaktajgumie mah konvensjovnesne tjaaleme. Sveerje edtja vuartasjidh ij maanaj reaktah åajaldehtieh jihlts gaajhkene lehkesne siebredahkesne seahkaridh, fierhten biejjien. Reereme edtja aaj vuartasjidh dovne maanah jih geerve-almetjih åadtjoeh dej reaktide daejredh.

Reaktah leah tjaaleme ovmessie boelhkine mah gohtjesåvva artikelh. Maanakonvensjovnen leah 54 artikelh jih 41 daejstie leah reaktaj bijre. Dah jeatjah leah dan bijre guktie laanth gelkieh maanakonvensjovne barkedh.

Artikelh 2, 3, 6 jih 12 maanakonvensjovnen åejvieprinsibph gohtjesuvvieh. Dah datnem viehkietieh dah jeatjah artikelh guarkah. Gaajhkh artikelh maanakonvensjovnesne ektiedieh.

Mijjeh libie jeatjahdehteme jih åeniedamme dah artikelh daennie affisjesne guktie teekste aelhkebe sjædta guarkedh. Mijjeh libie aaj artikelh veesmeme 10 suerkide guktie datne vuajnah dej sisvege.

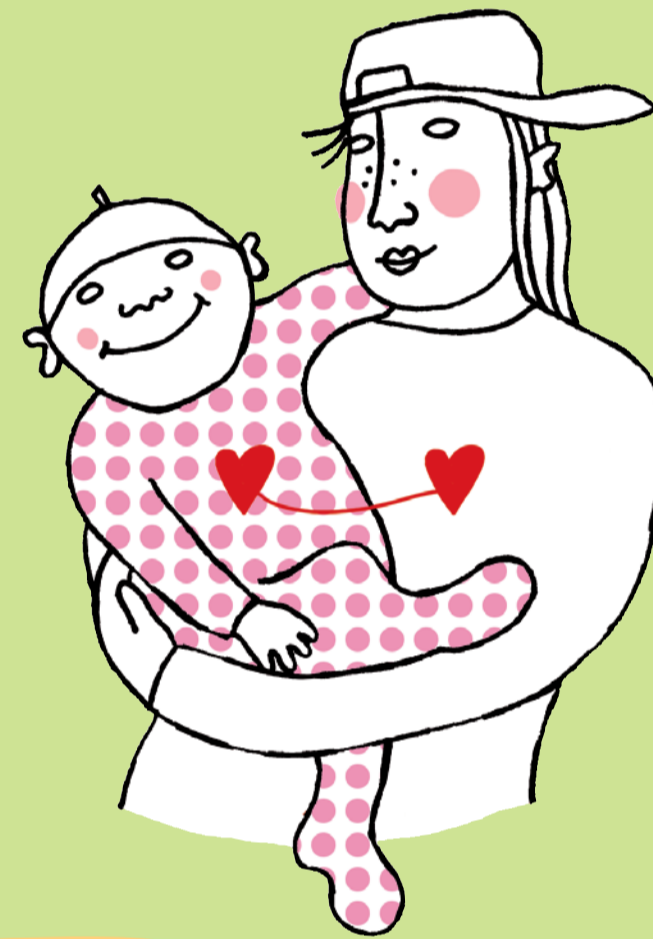

TSEVTSEME

- Datne reaktam åtnah dov mielh jiehtedh gaajhkh gyhtjelassh mejtie dov bijre. Geervh edtjeh gottelidh jih jih dov åssjelh kröökedh. Gosse reereme jallh dåapmestovle gietele jallh sjæjsjele aamhtesem dov bijre dellie datne edtjeh nuepiem åadtjodh dan bijre moenedh.
- Datne åadtjoeh soptsestidh man bijre sijhtedh. Destie båata datne reaktam åtnah bievnesh jih åssjelh ohtsedidh, åadtjodh jih dejtie dåastodh.
- Datne reaktam åtnah ussjedidh jih mieledh maam sijhtedh. Datne reaktam åtnah dov jaahkoem dæredh jih religijovnem jaahkah maam sijth. Dov eejtjeh åadtjoejægan datnine raeriestidh, mohte ij gossege dov åssjeli bijjelen reeredh.
- Datne reaktam åtnah lihtsege årrodh saervine jih jallh veeljh ij sijth lihtsege saervine årrodh. Datne aaj åadtjoeh reaaffes tjåanghosne årrodh.

IDENTITETE

- Datne reaktam åtnah nommem åadtjoeh jih ontege laantesne årroeh. Datne aaj reaktam åtnah dan gukkies goh nuepie daajrah gieh dov eejtjeh leah jih dah edtjeh datnem suvhtedh.
- Datne reaktam åtnah dov jittie identitetese. Identitetese dov ontege dov laantesne, dov nomme jih dov laahkoeh. Jis dov identitetem dassh, edtjeh datne viehkietiedh dam goerehtidh.

FUELHKIE

- Dov eejtjeh dædtem dov bijre utnieh. Dah edtjeh datnine raeriestidh gosse datne darjoeh guktie maanakonvensjovne jeahta.
- Ij oktegh åadtjoeh datnem dov eejtjegtjæstie juekedh, jis ij leah dov bööremes åtveste. Maahta aaj vuesiehtimmien gaavhtan daerpies jis dov eejtjeh eah datnem hijven-laakan sujth. Datne reaktam åtnah gåabpegh dov eejtjegtjæstie råkdedh, jis ij leah båajhtode dutnjien.
- Jis datne jih dov eejtjeh sijhtede ektiedidh, juakemen mænngan, edtjede maehdedh viehkietiedh jih dan gukkies goh nuepie viehkietiedh åadtjodh laantesne gosnie årroeh. Jis dov eejtjeh ovmessie laantine årroejægan jih dijijeh sijhtede råkdedh edtjede viehkietiedh åadtjodh dennie laantesne gosnie datne årroeh.
- Dov eejtjeh lea akti vyöki diedte datnem eeleddh jih evtiedidh. Dah edtjeh ussjedidh maam bööremes dutnjien. Jis dov eejtjeh dæarjoem daarpesjægan siebredahke edtja dejtie viehkietiedh, vuesiehtimmien gaavhtan hokse jih maanagierte.
- Jis datne ih maehdedh dov fuelhkesne årrodh datne reaktam åtnah sjiere hoksem jih viehkietiedh åadtjoeh. Datne reaktam åtnah naan datnem hijven-laakan sujth.
- Dah laanth mah adopsjovnem luhpedieh gelkieh vuartasjidh adopsjovne riektes-laakan tjirrehte jih dutnjien hijven-laakan sjædta. Laanth edtjeh åålegh vuartasjidh maam bööremes dutnjien.

SEAMMA VIERHTIEH

- Maanakonvensjovne dutnjien jih gaajhkide maanide seamma reaktah jih seamma vierhtieh vadta. Ij oktegh åadtjoeh datnem sierredidh. Destie båata ij oktegh åadtjoeh datnem båajhtodåbpoee enn jeatjah gietiedidh. Ij åadtjoeh datnem sierredidh jallh beadtadidh mestie dov eejtjeh leah jallh darjoeh.
- Datne gie fysisken jallh psykisken heaptoe, reaktam åtnah buerie jielemasse. Goh gaajhkh jeatjah datne edtjeh maehdedh matjeldimmien jih jittjedomtesem damtedh. Datne edtjeh iedtjeles-laakan siebredahkesne årrodh. Datne reaktam åtnah sjiere sājhtoem jih dæarjoem.
- Datne gie unnebelåhkoetjærtie jallh aalkoealmetjih govlesovvh lea reakta gielem, kultuvrem jih religijovnem maam datne juakah jih darjoeh dah jeatjah ektine dov dæehkesne.

BIEVNESH

- Datne reaktam åtnah daejredh maam dov laantesne jih veartanisnie deahpade, vuekine datne guarkah, vuesiehtimmien gaavhtan avijsij jih tvæn tjirrh. Bievnesh mah åadtjoeh edtjeh datnem viehkietiedh evtiedidh jih healsoen vuekesne jieleddh.

HIJVEN JIELEDH

- Gosse geervh maanaj bijre sjæjsjalieh dah gelkieh "maanah bööremes" giehtjedidh. Destie båata dah geervh åålegh edtjeh ussjedidh maam lea dutnjien bööremes jih guktie dutnjien sjædta gosse maam akta sjæjsjalieh. Datnem edtjeh vaarjelidh jih sujhtedh. Seamma vihkies geervh "maanah bööremes" ussjedidh gosse gelkieh jijnji maanaj bijre sjæjsjalidh.
- Datne reaktam åtnah jieleddh jih evtiedidh. Dov laante edtja gaajhkem maam maehdedh guktie datne maahhtam dam darjodh.
- Jis datne baaterh, oktegh jallh jeatja ektine, datne reaktam åtnah åadtjoeh vaarjelimmien jih viehkietiedh. Datne edtjeh aaj viehkietiedh åadtjodh dov fuelhkine ektiedidh.
- Datne reaktam åtnah dan hierven goh nuepie. Jis skiemtjes sjidth datne reaktam åtnah håksese jih saavremasse guktie starnedh. Datne aaj reaktam åtnah vaarjelæmman tradisjovnellene vuekete mestie haeviem åadtjodh.
- Jis datnem gietede guktie datnem vaarjelidh jallh sujhtedh datne reaktam åtnah gietedimmien guktie gaajhkem maam dov bijre riektes-laakan sjidtedh.
- Datne reaktam åtnah sosjialen jearsoes-voetese. Jis daerpies siebredahke edtja viehkietiedh guktie datne åadtjoeh gætie-luapiem, beapmoeh jih vaarjoeh.
- Datne reaktam åtnah vuekesne jieleddh mij dutnjien nuepiem vadta fysisken, psykisken, moralien jih sosjialen evtiedidh. Daate dov eejtjeh diere, mohte jis dah guaktah viehkietiedh daarpesjægan edtjægan dam åadtjodh.
- Jis datnem naan vuekine båajhtode sujhtedh, åtnalgidh jallh laarkhodh datne reaktam åtnah viehkietiedh åadtjodh guktie vihtih hijven jealah. Aaj dan bijre jis datnem tortyrierieh jallh jeatjah vuekine radtsøeh-laakan, ov-almetjeles jallh narrahteles gietiedidh jallh bysveime, jallh jis datne dæarrosne.

VAARJELIMMIE

- Ij leah luhpie datnem jeatja laantesne buektieh jis dov eejtjeh nyöjhkieh.
- Datne reaktam åtnah ovluhpehts dijpejmistie dov privatjieleemsnie vaarjelidh. Dovne gætesne jallh gosnie årroeminie. Ij oktegh åadtjoeh vuesiehtimmien gaavhtan dov priviem jallh biejjiegæram luhpehts låhka. Aaj gaajhkh tsiehkietiedh bijre gosse bievnesh dov bijre gietele. Ij oktegh åadtjoeh dov hederem jallh datne skaarese sjidtedh. Laake edtja datnem faamoje vaarjelidh gaajhki dej tsiehkietiedh vöste.
- Datne reaktam åtnah gaajhki hammoej vöste fysisken jih psykisken njåvasovvemem, skaarah, irhkemem, laarkhodh jallh jeatjah nuhtjesovvemem.
- Datnem edtja vaarjelidh ih barkoem darjoeh mij maahta dutnjien skaareles, jallh datnem dåastodh skvulesne årrodh jallh jeatja vuekesne evtiedidh. Datnem ij åadtjoeh ekonomeles vuekine utnedh, vuesiehtimmien gaavhtan naan jeatja dov barkoem dienesje jis ij datne baalham åadtjoeh.
- Dihte lea laanti diedte datnem vaarjelidh narkotikhan jih jeatjah drovgi vöste. Laanth edtjeh vuartasjidh ij datnem nuhtjeh gosse drovgh darjodh jallh doekedh.
- Datne reaktam åtnah vaarjelæmman gaajhkh hammoej seksuellen åtnalgimmieh jih seksuellen laarkhodh. Datnem edtja vuesiehtimmien gaavhtan prostitusjovnen jih pornografien åtnalgimmieh vaarjelidh.
- Ij åadtjoeh datnem doekedh jallh destie foeresjidh. Dov laante edtja dam gehtedh.
- Datne reaktam åtnah vaarjelæmman gaajhki hammoej vöste åtnoste mij datnem arhkene.
- Ij oktegh åadtjoeh datnem tortyrieredh jallh radtsøeh-laakan gietiedidh. Eah åadtjoeh datnem jaamebysvehkem jallh jielemetjien faangke-gåatan dööpmedh. Jis datnem dijpieh, faangke-gåatan buektieh jallh dov mielen vöste sijse steegkieh tjuara daerpies årrodh jih åenehks tjijesne. Datnem edtjeh abpe tjijem seahkaridh jih datne reaktam åtnah dov fuelhkietiedh gaskesadth tjijem datne faangke-gætesne jih edtja dov aamhtesem varki gietiedidh. Dov reaktah maanakonvensjovnesne juhtieh jihlts dov mielen vösten sijse steegkieh.
- Jis datne nuerebe goh 15 jaepien bæeries edtja datnem vaarjelidh ij dæarrosne årroeh. Jis datne dæarrosne edtjeh datne vaarjelimmien jih håksøem åadtjodh maam daarpesjægan.
- Jis datnem suvmieh bājhtode darjoeh jallh jis skåltoem årrodh, tjuara datnem seahkaridh jih kröökedh. Reerem jih institusjovnh meijgumie datne reaktaprosesnesne gaskesadth gelkieh dutnjien sjiehtedamme. Datne reaktam åtnah viehkietiedh åadtjodh almetjietie gien juridijhken maahtoe. Galka dov aamhtesem gietiedidh dan varki goh nuepie. Ij oktegh åadtjoeh datnem noerhkedh soptsestidh maam datne daajrah jallh bæjkhoeh maam datne ih leah dorjeme.

ÖÖHPEHTIMMIE

- Datne reaktam åtnah ööhpehæmman. Datne edtjeh åadtjodh namhtah maadth-skvulesne.
- Skvulesne edtjeh datne gaajhkh vuekine evtiedidh jih datnem diedte-jielemem siebredahkesne ryöjrehte. Datne aaj edtjeh liredh dah almetji frijjesvoetem jih reaktah, dov eejtjeh, dov jittje jih jeatja kultuvrh jih eatnemem seahkaridh.

STÅÅKEDIMMIE, EEJEHTIMMIE, KULTUVRE JIH LIEGKEDIMMIE

- Datne reaktam åtnah eejtjæmman, stååkedæmman jih liegkedæmman. Datne reaktam åtnah kultuvrellen jih tjiehpem darjomi meatan årrodh.

MAANAKONVENSJOVNE BÏJRE

- Maanakonvensjovne lea dov bijre gie nuerebe goh 18 jaepien. Maanakonvensjovnesne dovne maana jih noere leah "maana".
- Gaajhkh laanth edtjeh darjodh maam maehdedh guktie dejtie reaktide maanakonvensjovnesne tjirrehtidh. Destie båata dah åålegh edtjeh vöjehkelidh dæeriedidh maam maanakonvensjovnesne tjaaleme.
- Jis laakh jih njoelkedassh dov laantesne joe dutnjien vielie jallh buerebe reaktah vedtieh goh dah mah dennie maanakonvensjovnesne tjaaleme, edtjeh laanten laakh jih njoelkedassh stuvredh.
- Dov laanten diedte lea dovne maana jih geerve demtieh mah maanakonvensjovnesne tjaaleme.

Maanavaaksjoen bijre

Sveerjesne gaajhkh maanah jih noerh gieh leah nuerebe goh 18 jaepien vaaksjoem utnieh. Persovne maanavaaksjoje reeremasse dam veelje jih dihte lea åejvie staaten reerese man nomme Maanavaaksjoje. Maanavaaksjojen luvnie medtie zo almetjh barkeminie maanaj jih noeri reaktajgumie. Mijjeh goerehtie guktie maanakonvensjovne jåhta siebredahkesne, dan bijre bivenebe jih evtiedie guktie laakh jih njoelkedassh Sveerjesne byroeh jeatjahdehtieh juktie buerebe maanakonvensjovne sieme. Maanavaaksjoje maana- jih noerigumie gaskesadth jih goerehte maam dah tuhtjeh ovmessie gyhtjelassigumie. Daajroe maam

mijjeh åadtjoe guktie maana jih noere sov aarkebiejjem dæjrehte vijresåbpe jåhta dejtie gieh tjietline, laantedigkine jih åejviedtjæne sjæjsjalieh mohte aaj reeremasse jih rijhkebejjan. Maanavaaksjoje edtja: • maanaj jih noeri reaktah mierede. • aatskadidh maanakonvensjovnem tjirrehtidh. • maanakonvensjovnen åelieje vaaksjodh. • bivnedh jih digkiedidh. • daajroe maanaj jih noeri jielemsiehkietiedh. • internasjonellen maahtoem maanakonvensjovnen bijre låtnoedidh.

Barnombudsmannen
Påstestjæ: Box 22106, 104 22 Stockholm
Jis guessesne båatah: Norr Målarstrand 6
Telefonvne: 08-692 29 50
Fakse: 08-654 62 77
e-påste: info@barnombudsmannen.se
webbestjæ: www.barnombudsmannen.se

